

MEGJEGYZÉSEK ÉS MUTATÓK A. KERNER: DIE VEGETATIONSVERHÄLTNISSE... c. MUNKÁJÁHOZ

PRISZTER SZ.

ABSTRACT

Bibliographical citation

**PRISZTER SZ., 1998, Observations about and Index of the work A. KERNER:
Die Vegetationsverhältnisse ... KANITZIA-6, 17-24.**

The article dealing with some historical aspects of the Hungarian botany during the second part of last century.

The observations referring to the work: A. KERNER "Die Vegetationsverhältnisse des mittleren und östlichen Ungarns und angrenzenden Siebenbürgens" (Innsbruck, 1875) put in evidence that this work subject have been finished only in 1879 in the ÖBZ, No 29, and contained 1731 taxa, their characterization and chorology. The KERNER's enumerations are incompletely because the main families like *Cyperaceae* and *Gramineae* are not included in the list. This short communication presents for the first time the Index of taxa enumerated in the volumes of ÖBZ and "Die Vegetationsverhältnisse ...". This Index can be very useful for further studies and floristic investigations.

Keywords: A. KERNER . Index of taxa, History of botany, Hungarian botany.

Priszter Sz., Budapest 1221, Pák u. 7.

Anton KERNER osztrák botanikus, vagy ahogy DEGEN, RAPAICS és GOMBOCZ nevezi műveiben "KERNER Antal" épp száz esztendeje hunyt el. Nagyívű munkásságának egy része szorosan kapcsolódik a hazai növényvilág tanulmányozásához, hiszen a Magyarországon töltött öt évi pedagógiai, különösen pedig florisztikai és növényföldrajzi kutató munkásságával (majd később erről megírt alapvető művei) örökre beírta nevét a magyar botanika történetébe.

A magyar szabadságharc leverését követő két évtizedben nem volt olyan hazai botanikusunk, aki a WINTERL - KITAIBEL - SADLER korszak kutatásai után megkísérelhette volna az első átfogó, magyarországi flóramű összeállítását. Így aztán a kiváló irodalmi ismeretekkel rendelkező bécsi flórakutató, August NEILREICH nevéhez fűződik a magyar (és szlavón) flóra első kritikai összeállítása, egy közel 400 oldalas enumeráció formájában (1866). NEILREICH vitathatatlan érdeme, hogy - bár a hazai flórát alig ismerte autopsziából - az összes addigi irodalmi és herbárium adatot feldolgozva, munkájával a magyar flóra későbbi kutatása számára megbízható alapot szolgáltatott.

A múzeumi íróasztal és a herbárium mellett dolgozó, konzervatív NEILREICH-nek épp az ellentéte volt a szintén osztrák származású Anton

KERNER. A NEILREICH-nél csaknem három évtizeddel fiatalabb KERNER-t már a bécsi egyetemen szerzett orvosi diplomáját követő évben, 1855-ben hazánkba nevezték ki főiskolai tanárnak Budára, majd Pestre. Mindössze öt évet töltött országunkban, de e rövid idő alatt bámulatos eredményeket ért el a Magyar Alföld florisztikai és növényföldrajzi kutatása során. Később Innsbruck, majd Bécs egyeteme hívta meg professzorának, és a Magyarországon gyűjtött hatalmas anyag feldolgozása és publikálása is ott történt meg.

KERNER igen jelentős botanikai (tudományos és népszerűsítő) munkásságának csak egy töredékét teszi ki hazánk flóráját és vegetációját tárgyaló két vaskos kötete: a "Das Pflanzenleben der Donauländer" (Innsbruck, 1863), valamint a "Die Vegetationsverhältnisse des mittleren und östlichen Ungarns und angrenzenden Siebenbürgens" (Innsbruck, 1875). Míg az előbbi könyv közismert és igen sok helyütt hivatkozott munka, addig az utóbbit jóval kevesebben ismerik és használják, holott az akkori magyar alföldi flórának hiteles és kimerítő felsorolását adja. Részletes adatait az első magyar növényhatározó elkészítésénél már HAZSLINSZKY FRIGYES (1872), főleg pedig JÁVORKA SÁNDOR állandóan használta, a korszakalkotó Flora Hungarica (1924-25) összeállításánál is.

KERNER-nek ezt a terjedelmes enumerációját a ma fiatalabb flórakutatók kevésbé ismerik (és nem is könnyen hozzáférhető munka), ezért érdemesnek tartottuk róla az alábbiakban egy rövid ismertetést közzétenni. Ebben a műben KERNER a hazánkban öt év során tett feljegyzéseit teszi közzé, az akkori rendszertannak megfelelő fajsorrendben. A flóraenumeráció a *Ranunculaceae*-vel kezdődik és az egyszikűek *Allium* nemzetségével végződik, 1-től 1731-ig sorszámozva (az elvadult és a természetű fajok nem kaptak sorszámot). Minden egyes fajnál megtalálhatók a környezeti viszonyok, az előfordulási helyek földrajzi és talajtani megjelölése, a horizontális és vertikális elterjedés. Mindezek felül sok esetben közöl egyéb irodalmi, botanikai-történeti vagy nomenklaturai adatokat is, valamint - és talán ez a legértékesebb - jelentős kritikai megjegyzéseket is.

A KERNER-bejárta terület felöleli az Alföld legnagyobb részét és annak szegélyvidékeit. Kutatott területei:

- Bakony, Vértes és Velencei-hegység;
 - Pilis, Budai-hegyek, Börzsöny, Cserhát, Gödöllői-dombsor;
 - a Duna-Tisza köze (Kecskemétig és Szegedig), A Tiszántúl (Hajdúság, Hortobágy, Nyírség) és a Körös-vidék (egészen a Bihar-hegység előhegyeiig).
- Az Alföld többi - általa be nem járt területeiről KERNER csak a másoktól már közölt irodalmi adatokat vette át (sokszor csak igen vázlatosan).

Érdekessége a "Vegetationsverhältnisse ..." -nek, hogy annak közlését a szerző 1867-ben kezdte el folytatásokban, az osztrák botanika vezető lapjában: az Österreichische Botanische Zeitschrift-ban. Ez a sorozat a folyóirat 17-29. köteteiben 13 éven át tartott, és 1879-ben fejeződött be. Az ilyen formában meglehetősen nehezen áttekinthető és használható sorozatot szerencsére maga

KERNER Innsbruckban egy külön kötetben is megjelentette 1875-ben. A hazai flórára és vegetációra nézve ma is alapvető mű (536 oldal, 1731 taxonnal) sajnos nem rendelkezik névmutatóval. Ezen a hiányon segít az alábbi közölt betűrendes mutató, mely a munka összes nemzetségét és családneveit tartalmazza, a faj-sorszámok feltüntetésével (minthogy a megjelenés óta eltelt 120-130 esztendő során a genusnevek egy része változott, ezekre az új nevek után található nyíl utal. "Excl." = kivéve; "Incl." = beleértve).

Végezetül a "Vegetationsverhältnisse ..." -vel kapcsolatban még két olyan momentum említhető, mely eddig elkerülte a botanikatörténészek figyelmét. Az egyik inkább bibliográfiai érdekesség: KERNER-nek az Innsbruckban kiadott munkája 1875-ben jelent meg; az ÖBZ-ben sorozatban közölt adatai viszont csak 1879-ben fejeződtek be. Így tehát az 1500-tól 1731-ig számozott taxonok az ÖBZ-ben az említett könyv kiadását követő négy év során jelentek csak meg a folyóiratban.

A másik meglepő jelenség - és ennek oka máig ismeretlen -, hogy a teljesnek hitt sorozatból két jelentős család fajai hiányoznak. A felsorolásból teljesen kimaradtak mind a pázsitfűvek (*Gramineae* = *Poaceae*), mind a sásfélék (*Cyperaceae*) népes családjának fajai. Furcsa ez azért is, mivel tudjuk, hogy KERNER mind a sásokkal, mind pedig a fűvekkel behatóan foglalkozott. Ékes bizonyítéka ennek pl. a *Poa pamonica* KERN. leírása.

IRODALOM

- DJIGEN Á., 1898, KERNER Antal. - Természettudományi Közöny 30, 348. 313-407.
 GOMBOCZ E., 1936, A magyar botanika története. A magyar flóra kutatói. Budapest, 501-525.
 KÁRPÁTI Z., 1963, KERNER, a korszerű magyar növényföldrajzi kutatás megalapítója, Bot. Közlem. 50. 197-202.
 KRONFELD E. M., 1908, Anton KERNER von Marilaun. - Leipzig, 30. 392 pp.
 RAPAICS R., 1918, Az Alföld növényföldrajzi jelleme. Erd. Kísér. 20. 1-164.

MUTATÓK

Abies 1575	Adoxa 757	Alismataceae 1579-81
Abutilon 338	Adoxaceae 757	Alkanna 1169
Acer 355-9	Aegopodium 681	Alliaria 126
Aceraceae 355-9	Aesculus 366a	Allium 1715-1731
Achillea 881-890	Aethionema 180	Alnus 1567-9
Acinos → Calamintha	Achusa 699	Alsine (incl. Minuartia) 275-280
Aconitum 68-72	Agrimonia 529-530	Althaea (incl. Alcea) 332-5
Acorus 1612	Agrostemma 272	Alyssum 147-154
Actaea 73	Ajuga 1365-9	Amaranthaceae 1412-1415a
Adenostyles 820-1	Alcea → Althaea	Amaranthus 1412-15a
Adonis 25-7	Alchemilla 593-5	Amaryllidaceae 1674-7
	Aldrovanda 224	Amygdalus 517-517a
	Alisma 1579-1580	

Anacamptis 1630
 Anacardiaceae 376
 Anagallis 1381-2
 Anchusa (incl. *Lycopsis*)
 1144-9
 Andromeda 1096
 Androsace 1384-5
 Anemone (excl. *Hepatica*) 20-23
 Anethum 723a
 Angelica 711-3
 Antennaria → *Gnaphalium*
 Anthemis 898-905
 Anthericum 1695-6
 Antheriscus 741-3
 Anthyllis 401-2
 Antirrhinum (*Misopates*) 1212
 Apiaceae → *Umbelliferae*
 Apocynaceae 1109-10
 Aquilegia 64-5
 Apium 677
 Aposeris 982
 Arabidopsis → *Arabis*
 Arabis (incl. *Arabidopsis*)
 129-136
 Araceae 1612-14
 Araliaceae 752
 Arctium → *Lappa*
 Arenaria 284-5
 Aristolochia 1491-2
 Aristolochiaceae 1490-92
 Armeniaca → *Prunus*
 Armeria → 12 *Statice*
 Aronia (*Sorbus*) 605
 Arnica 911
 Artemisia 873-880a
 Arum 1613-14
 Asarum 1490
 Asclepiadaceae 1108
 Asparagus 1678
 Asperugo 1138
 Asperula 767-773
 Asphodelus 1696a
 Aster (excl. *Linosyris*) 828-832a
 Asteraceae → *Compositae*
 Astragalus 453-464
 Astrantia 673
 Asyneuma → *Phyteuma*
 Atragene 1
 Atriplex 1445f, 1447-1453a
 Atropa 1185
 Ballota 1351
 Balsaminaceae 361
 Barbar(a)ea 115-7
 Bellis 833
 Berberidaceae 78-78a
 Berberis 78
 Beta 1445d
 Betonica 1349
 Betula 1566-66a
 Betulaceae 1539-1541b,
 1566-69
 Bidens 859-60
 Bifora 751
 Bilderdykia → *Polygonum*
 Biscutella 179
 Blackstonia → *Chlora*
 Blitum (*Chenopodium* p.p.)
 1455b-c
 Boraginaceae 1136-78
 Borago 1143a
 Brassica 98-100b
 Brassicaceae → *Cruciferae*
 Broussonetia 1521c
 Bruckenthalia 1098
 Bryonia 635
 Bunias 175-6
 Bupleurum 687-93
 Butomaceae 1582
 Butomus 1582
 Calamintha (incl. *Acinos*)
 1316-19
 Calendula 929a
 Calepina 174
 Callitrichaceae 627-8
 Callitriche 627-8
 Calluna 1097
 Caltha 57-8
 Calystegia → *Convolvulus*
 Camelina 169-171
 Campanula 1072-88
 Campanulaceae 1068-91
 Camphorosma 1446
 Cannabaceae 1519-20
 Cannabis 1519
 Caprifoliaceae 758-765a
 Capsella 185
 Capsicum 1185d
 Cardamine 137-41
 Carduus 943-50a
 Carlina 955-6
 Carpesium 861
 Carpinus 1541-41a
 Carthamus 961-61a
 Carum 682
 Caryophyllaceae 231-305,
 638-45
 Castanea 1527
 Caulis (excl. *Turgenia*)
 735-6
 Celastraceae 368-70
 Celtis 1521d
 Centaurea 962-77
 Centaurium → *Erythraea*
 Centunculus 1383
 Cephalanthera 1645-47
 Cephalaria 806-8
 Cerasus → *Prunus*
 Cerastium 294-301
 Ceratocephalus 29-30
 Ceratophyllaceae 629-30
 Ceratophyllum 629-30
 Cerinthe 1158
 Chaenorhinum → *Linaria*
 Chaerophyllum 744-47
 Chaiturus (*Leonurus*) 448
 Chelidonium 85
 Chenopodiaceae 1416-53a,
 1481a
 Chenopodium 1433-45a
 Chondrilla 1012
 Chlora (*Blackstonia*) 1113
 Chrysanthemum → *Tanacetum*
 Chrysosplenium 669
 Cicer 510f
 Cichorium 983-83a
 Cicuta 676
 Circaea 620-2
 Cirsium 933-42a
 Cistaceae 195-9
 Clematis (excl. *Atragene*) 2-4
 Clinopodium 1320
 Cnidium 706
 Coeloglossum 1640
 Colutea 466
 Compositae (*Asteraceae*)
 819-1067
 Conium 748
 Conringia 113-14
 Consolida → *Delphinium*
 Convallaria (incl. *Polygonatum*)
 1681-85

Convolvulaceae 1127-35
 Convolvulus (incl. Calystegia) 1127-29
 Corallorhiza 1656
 Corispermum 1421-24
 Cornaceae 753-54
 Cornus 753-54
 Coronilla 511-13
 Coronopus Senebiera
 Cortusa 1391
 Corydalis 86-88a
 Corylus 1539-40a
 Cotinus → Rhus
 Cotoneaster 599-60
 Crambe 193
 Crassulaceae 646-59
 Crataegus 596-8
 Crepis 1027-36
 Crocus 1659-61
 Cruciferae (Brassicaceae) 94-194
 Crupina 978
 Cucubalus 250
 Cucumis 634c-d
 Cucurbita 634a-b, f-i
 Cucurbitaceae 634b-5
 Cupressaceae 1572-73
 Cuscuta 1130-35
 Cyclamen 1396
 Cydonia 601b
 Cynanthum → Vincetoxicum
 Cynoglossum 1140-41
 Cypripedium 1658
 Cytisus (386), 387-95

 Dactylorhiza → Orchis
 Daphne 1483-84a
 Datura 1188
 Daucus 734
 Delphinium (incl. Consolida) 66-7
 Dentaria 142-44
 Dianthus (incl. Tunica) 234-47
 Dietamnus 366
 Digitalis 1209-11
 Dioscoreaceae 1689
 Diplotaxis 101-2
 Dipsacaceae 804-18
 Dipsacus 804-5b
 Doronicum 908-10
 Dorycnium 446-7

 Draba (incl. Erophila) 155-59
 Dracocephalum 1328
 Drosera 223
 Droseraceae 223-4

 Echinops 930-2
 Echium 1159-61
 Edraianthus 1089
 Elatinaceae 306-8
 Elatine 306-8
 Empetraceae 1493
 Empetrum 1493
 Ephedra 1570
 Ephedraceae 1570
 Epilobium 612-18
 Epimedium 78a
 Epipactis 1641-44
 Eranthis 59a
 Ericaceae 1092-98
 Erigeron 836-37
 Erodium 351-54
 Erophila → Draba
 Erucastrum 145
 Ervum 492a
 Eryngium 674-5
 Erysimum 107-11
 Erythraea (Centaurium) 1124-26
 Erythronium 1694
 Euclidium 173
 Euonymus 368-70
 Eupatorium 819
 Euphorbia 1494-1513
 Euphorbiaceae 1494-1515
 Euphrasia (incl. Odontites) 1282-88

 Fabaceae → Papilionaceae
 Fagaceae 1526-38c, 1541b
 Fagopyrum → Polygonum
 Fagus 1526
 Falcaria 680
 Ferula (inc. Ferulago) 714-5
 Ferulago → Ferula
 Ficaria 55-6
 Ficus 1521
 Filago 862-5
 Filipendula → Spiraea
 Foeniculum 699a
 Fragaria 552-4
 Frangula → Rhamnus

 Fraxinus 1106-7
 Fritillaria 1690-1
 Fumana → Helianthemum
 Fumaria 89-94
 Fumariaceae → Papaveraceae

 Gagea 1704-11
 Galanthus 1677
 Galega 467
 Galeobdolon → Lamium
 Galeopsis 1336-41
 Galinsoga 858
 Galium 774-92
 Genista 378-86a
 Gentiana 1115-23
 Gentianaceae 1113-26
 Geraniaceae 340-54
 Geranium 340-50
 Geum 567-9
 Gladiolus 1662-3
 Glaucium 83-4
 Glaux 1395
 Glechoma 1326-7
 Globularia 1397
 Globulariaceae 1397
 Glycyrrhiza 468-9
 Gnaphalium (inc. Antennaria, Helichrysum, Leontopodium) 866-72
 Goodyera 1655
 Gratiola 1208
 Grossularia → Ribes
 Grossulariaceae 670-71
 Guttiferae → Hypericaceae
 Gymnadenia 1634-5
 Gypsophila 231-33

 Haloragaceae 624-5
 Hedera 752
 Helianthemum (incl. Fumana) 195-9
 Helianthus 860 a-b
 Helichrysum → Gnaphalium
 Heliotropium 1136-7
 Helleborus 60-1
 Hepatica 24
 Heracleum 725-7
 Herniaria 638-9
 Hesperis 103-5a
 Hibiscus 337-7a
 Hieracium 1037-65

Himantoglossum 1637
 Hippocastanaceae 366a
 Hippocrepis 514
 Hippuridaceae 626
 Hippuris 626
 Holosteum 292
 Homogyne 822
 Hotttonia 1390
 Humulus 1520
 Hutchinsia 186
 Hydrocharis 1575
 Hydrocharitaceae 1577-8
 Hyoscyamus 1187
 Hypericaceae (Guttiferae)
 318-25
 Hypericum 318-25
 Hypochoeris 1003-5
 Hyssopus 1322

 Impatiens 361
 Inula 843-55
 Iridaceae 1659-77
 Iris 1664-73
 Isatis 177-8
 Isopyrum 62

 Jasione 1068
 Juglandaceae 1525
 Juglans 1525
 Juncaginaceae 1583-5
 Juniperus 1572-3, 1575d
 Jurinea 960

 Kickxia → Linaria
 Kitaibelia 338a
 Knautia 809-11
 Kochia 1429-32

 Labiatae (Lamiaceae)
 1289-1374g
 Lactuca 1014-20
 Lagenaria 634e
 Lamiaceae → Labiatae
 Lamium (incl. Galeobdolon)
 1330-5
 Lappa (Aretium) 952-4
 Lappula 1139
 Lapsana 981
 Larix 1576c
 Laserpitium 730-2
 Lathraea 1266

 Lathyrus (excl. Orobus) 493-503
 Lavandula 1374b
 Lavatera 336
 Legousia → Spectularia
 Lemna (incl. Spirodela) 1602-5
 Lemnaceae 1602-5
 Lentibulariaceae 1377-77a
 Leontodon 984-7
 Leontopodium → Gnaphalium
 Leonurus (excl. Chaiturus)
 1355
 Lepidium 187-191a
 Leucanthemum → Tanacetum
 Leucocjum 1675-76
 Levisticum 709a
 Libanotis 705
 Ligustrum 1105
 Liliaceae 1678-88, 1690-1731h
 Lilium 1692-3
 Limnanthemum
 (Nymphoides) 1112
 Limodorum 1648
 Limonium → Statice
 Limosella 1250
 Linaceae 309-317
 Linaria (incl. Chaenorhinum,
 Kickxia) 1213-18
 Lindernia 1249
 Linosyris 826-7
 Linum 309-16
 Liparis → Malaxis
 Listera 1654
 Lithospermum 1166-68
 Loncera 763-65a
 Loranthaceae 755-6
 Loranthus 756
 Lotus 449-52
 Lunaria 146
 Lupinus 466b
 Lychnis (incl. Viscaria)
 269-71
 Lycium 1185a
 Lycopersicum 1185c
 Lycopsis → Anchusa
 Lycopus 1297-98
 Lysimachia 1378-80
 Lythraceae 631-4
 Lythrum 631-3

 Mahaleb → Prunus
 Majanthemum 1686

 Malachium (Myosoton) 302
 Malaxis (Liparis) 1657
 Maleolmia 106
 Malus → Pyrus
 Malva 329-31a
 Malvaceae 329-38a
 Marrubium 1351-3
 Matricaria 906-7
 Medicago 403-11
 Melampyrum 1268-74
 Melandrium 265-8
 Melilotus (413-)414-8
 Melissa 1321
 Melittis 1329
 Mentha 1289-96, 1374c
 Menyanthaceae 1111-12
 Menyanthes 1111
 Mercurialis 1514-15
 Mespilus 601a
 Meum 709
 Micropus 841
 Minuartia → Alsine
 Misopates → Antirrhinum
 Moehringia 281-3
 Moenchia 293
 Monotropa 1103-4
 Moraceae 1521-21c
 Morus 1521a-b
 Mulgedium 1021
 Myagrurn 172
 Myosotis 1170-78
 Myosoton → Malachium
 Myosurus 28
 Myriophyllum 624-5

 Najadaceae 1600-1
 Najas 1600-1
 Nasturtium 127
 Neottia 1649
 Nepeta 1323-25
 Neslia 168
 Nicandra 1184
 Nicotiana 1188a-d
 Nigella 63
 Nonea 1150
 Nuphar 74-5
 Nymphaea 76-7
 Nymphaeaceae 74-7
 Nymphoides →
 Limnanthemum

Ocimum 1374f
Odontites → *Euphrasia*
Oenanthe 694-8
Oenothera 619
Oenotheraceae 612-22
Oleaceae 1105-7
Omphalodes 1142-43
Onobrychis 515-6
Ononis 396-400
Onopordon 951
Onosma 1156-7
Ophrys 1631-3
Orchidaceae 1615-58
Orehis (incl. *Daactylorhiza*,
Traunsteinera) 1615-29a
Origanum 1307-1374e
(incl. *Majorana*)
Oriaya 733
Ornithogalum 1697-1703
Orobanchaceae 1251-67
Orobanche 1251-65, 1267
Orobis 504-510b
Ostrya 1541b
Oxalidaceae 362-3
Oxalis 362-3
Oxycoceus 1095
Oxytropis 465

Padus → *Prunus*
Paliurus 375
Papaver 78b-82
Papaveraceae
(incl. *Fumariaceae*) 78b-93
Papilionaceae (*Fabaceae*)
377-516
Parietaria 1518
Paris 1680
Parnassia 222
Paronychia 640
Pastinaca 724-24a
Pedicularis 1275-7
Peganum 365
Peplis 634
Persica 517b
Petasites 824-5
Petroselinum 677a
Peucedanum 717-23
Phaseolus 510c-c
Phlomis 1357
Physalis 1183
Phyteuma (incl. *Asyneuma*)
1069-71
Phytolacca 1415b
Phytolaccaceae 1415b
Picea 1576
Picris 988-9
Pimpinella 683-4
Pinaceae 1574-76d
Pinus 1574, 1576a-b
Pisum 492b-c
Plantaginaceae 1400-11
Plantago 1400-11
Platanaceae 1521e
Platanthera 1638-9
Platanus 1521e
Pleurospermum 749
Plumbaginaceae 1398-9
Podospermum 1000-2
Polycnemum 1425-8
Polygala 225-30
Polygalaceae 225-30
Polygonaceae 1454-81
Polygonatum → *Convallaria*
Polygonum (incl. *Bilderdykia*,
Fagopyrum) 1454-67b
Populus 1562-65b
Portulaca 637
Portulacaceae 637
Potamogeton 1586-97
Potamogetonaceae 1586-97
Potentilla 531-51
Poterium 590-1
Prenanthes 1013
Primula 1386-9
Primulaceae 1378-96
Prunella 1362-4
Prunus (excl. *Persica*,
Amygdalus; incl.
Armeniaca, *Cerasus*,
Mahaleb, *Padus*) 518-21c
Pulicaria 856-7
Pulmonaria 1162-5
Pulsatilla 16-9
Pyrola 1099-1102
Pyrolaceae 1099-1104
Pyrus (incl. *Malus*) 602-3

Quercus 1528-38c

Radiola 317
Ranunculaceae 1-73
Ranunculus (excl. *Ficaria*) 31-54
Raphanus 94-94a
Rapistrum 192
Reseda 218-21
Resedaceae 218-21
Rhamnaceae 371-5
Rhamnus (incl. *Frangula*)
371-4
Rhinanthus 1278-81
Rhus (*Cotinus*) 376
Ribes 670-1
Robinia 466a
Rorip(p)a 160-7
Rosa 570-89
Rosaceae 517-611
Rosmarinus 1374a
Rubia 793
Rubiaceae 766-93
Rubus 555-65
Rumex 1468-81
Ruscus 1687-8
Rutaceae 366

Sagina 273-4
Sagittaria 1581
Salicaceae 1542-65b
Salicornia 1420
Salix 1542-61
Salsola 1418-9
Salvia 1299-1306, 1374d
Sambucus 758-63
Samolus 1394
Sanguisorba (excl. *Poterium*)
592
Sanicula 672
Santalaceae 1485-9
Saponaria (incl. *Vaccaria*)
248-9
Sarothamnus 377
Satureja 1374g
Saxifraga 661-8
Saxifragaceae 660-9
Scabiosa (incl. *Succisa*) 808a,
812-18
Scheuchzeria 1583
Scilla 1712-14
Scleranthus 641-4
Scopolia 1186
Scorzonera (excl.
Podospermum) 994-9
Scrophularia 1203-7
Scrophulariaceae 1189-1250,
1268-88)

Scutellaria 1358-61
 Sedum 646-55
 Selinum 710
 Sempervivum 656-9
 Senebiera (Coronopus) 194
 Senecio 912-29
 Serratula 957-9
 Sesebi 700-4
 Sherardia 766
 Sideritis 1350
 Silaus 707-8
 Silene 251-64
 Siler 729
 Silybum 950b
 Sinapis 95-7
 Sisymbrium 118-25
 Sium 685-6
 Smyrnium 750
 Solanaceae 1179-88d
 Solanum (excl. Lycopersicon)
 1179-82, 1185b
 Soldanella 1392-3
 Solidago 838-40
 Sonchus 1022-26
 Sorbus (excl. Aronia) 606-11
 Sparganiaceae 1609-11
 Sparganium 1609-11
 Specularia (Legousia) 1090-91
 Spergula 303
 Spergularia 304-5
 Spinacia 1445c, (1481a)1
 Spiraea (incl. Filipendula)
 522-8
 Spiranthes 1650-51
 Spirodela → Lemna
 Stachys (excl. Betonica)
 1342-8
 Staphylea 367
 Staphyleaceae 367
 Statice (incl. Armenia,
 Limonium) 1398-9
 Stellaria 287-91
 Stellera (Thymelaea) 1482
 Stenactis 834
 Sternbergia 1674
 Stratiotes 1577
 Strophopus 1679
 Sturnia 1652
 Suaeda 1416-7
 Succisa → Scabiosa
 Swertia 1114
 Symphytum 1151-5
 Syrenia 112
 Syringa 1105a
 Tamus 1689
 Tanacetum (incl.
 Chrysanthemum,
 Leucanthemum) 891-7
 Taraxacum 1006-11
 Taxaceae 1571
 Taxus 1571
 Telekia 842
 Tetragonolobus 448
 Teucrium 1370-74
 Thalictrum 5-15
 Thesium 1485-9
 Thlaspi 181-4
 Thymelaea → Stellera
 Thymelaeaceae 1482-84a
 Thymus 1308-15
 Tilia 326-8
 Tiliaceae 326-8
 Tordylium 728
 Torilis 738-40
 Tragopogon 990-93a
 Trapa 623
 Trapaceae 423
 Traunsteinera → Orchis
 Tribulus 364
 Trifolium 419-45
 Triglochin 1584-85
 Trigonella 412 (-13)
 Trinia 678-9
 Trollius 59
 Tunica → Dianthus
 Turgenia 737
 Turritis 128
 Tussilago 823
 Typha 1606-8
 Typhaceae 1606-8
 Ulmaceae 1521d, 1522-24
 Ulmus 1522-24
 Umbelliferae (Apiaceae)
 672-751
 Urtica 1516-17
 Urticaceae 1516-18
 Vaccaria → Saponaria
 Vaccinium 1092-4
 Valeriana 800-03
 Valerianaceae 794-803
 Valerianella 794-9
 Verbascum 1189-1202
 Verbena 1375-76
 Verbenaceae 1375-76
 Veronica 1219-48
 Viburnum 761-2
 Vicia 470-92
 Vinca 1109-10
 Vincetoxicum 1108
 Viola 200-17a
 Violaceae 200-17a
 Viscaria → Lychnis
 Viscum 755
 Vitis 360
 Waldsteinia 566
 Xanthium 1066-67
 Xeranthemum 979-80
 Zannichellia 1598-99
 Zannichelliaceae 1598-99
 Zygophyllaceae 364-5